

POSTANOWIENIE

Dnia 29 kwietnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Pietrzykowski (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSA Jan Futro (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku J. A., J. R., J. S., M. A. i K. A.
przy uczestnictwie H. A.
o przyjęcie do szpitala psychiatrycznego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 29 kwietnia 2010 r.,
skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w S.
z dnia 3 września 2009 r., sygn. akt I Ca (...),

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w S.
do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 18 marca 2009 r. Sąd Rejonowy w S. orzekł przyjęcie do szpitala psychiatrycznego H. A., zamieszkałej w S. przy ul. K., bez jej zgody.

Jako podstawy rozstrzygnięcia Sąd I instancji powołał następujące ustalenia:

H. A. zamieszkuje wspólnie z mężem J. A. oraz najmłodszym synem. Od kilku lat nadużywa alkoholu, natomiast od około 3 lat zaczęła zarzucać mężowi zdrady małżeńskie, do których miało rzekomo dojść podczas pobytów wyżej wymienionego w

sanatorium tj. w 1991 roku oraz we wrześniu 2008 roku. Nadto w domu zachowuje się agresywnie, wszczyna liczne awantury. Pomimo nakłaniania ze strony rodziny, H. A. nie chce poddać się dobrowolnie leczeniu.

Uczestniczka cierpi na chorobę psychiczną pod postacią przewlekłych zaburzeń urojeniowych, głównie urojeń zdrady małżeńskiej oraz prześladowczych. Nieprzyjęcie jej do szpitala psychiatrycznego spowoduje znaczne pogorszenie stanu zdrowia psychicznego. Nadto stwierdzono u uczestniczki H. A. uzależnienie od alkoholu powikłane zespołem urojeń niewiary oraz zdrady małżeńskiej. Stan psychiczny wyżej wymienionej wymaga pogłębionej diagnozy i leczenia psychiatrycznego.

Postanowieniem z dnia 3 września 2009 r. Sąd Okręgowy w S. oddalił apelację uczestniczki.

Rozpoznając apelację Sąd Okręgowy podzielił ustalenia i wnioski prawne Sądu pierwszej instancji. Sąd ten dopuścił dowód z opinii dwóch biegłych psychiatrów na okoliczność, czy u uczestniczki postępowania występuje choroba psychiczna i czy spełnione są przesłanki z art. 29 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

Biegli psychiatrzy w osobach R. E. oraz A. S. w pisemnej opinii stwierdzili, iż u uczestniczki postępowania H. A. występuje choroba psychiczna w postaci przewlekłych zaburzeń urojeniowych. Jest ona także uzależniona od alkoholu. Rodzaj i przebieg zaburzeń wskazuje, iż nieprzyjęcie wyżej wymienionej do szpitala psychiatrycznego, spowoduje dalsze pogorszenie jej stanu zdrowia psychicznego. W ocenie biegłych, hospitalizacja odbyła się z wniosku uczestniczki postępowania celem udowodnienia stawianych przez nią tez. Wskazali, iż obserwacji nie ukierunkowano na wykluczenie urojeń niewiary małżeńskiej oraz uzależnienia od alkoholu. Lekarze prowadzący obserwację nie wypowiedzieli się w kwestii istnienia przedmiotowych patologii.

Biegli wskazali na fakt, iż badanie rezonansem magnetycznym wykazało u uczestniczki postępowania istnienie licznych patologii organicznych m.in. zanik korowo-podkorowy często spotykany u osób nadużywających alkoholu oraz zmiany demielinizacyjne niejasne w interpretacji, a mogące stanowić punkt wyjścia do zaburzeń psychicznych obserwowanych u badanej.

Zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy, w szczególności opinie biegłych psychiatrów R. E., A. S. oraz J. S., wskazuje, iż niepoddanie się przez H. A.

hospitalizacji psychiatrycznej w kontekście rodzaju oraz przebiegu stwierdzonych u niej zaburzeń spowoduje dalsze pogorszenie jej stanu zdrowia.

Od postanowienia tego skargę kasacyjną wniosła uczestniczka H. A.

W ramach podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. zarzuciła rażące naruszenie prawa materialnego a mianowicie art. 12 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego poprzez błędna wykładnię i niezastosowanie tego przepisu.

W ramach podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. zarzuciła mające istotny wpływ na wynik sprawy naruszenie art. 217 § 1, 278 § 1, 285 § 1 zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie przez Sąd Okręgowy w S. wniosku uczestniczki postępowania o odroczenie rozprawy i oddalenie wniosku o wezwania biegłych psychiatrów wydających opinię o stanie zdrowia uczestniczki celem wyjaśnienia zastrzeżeń do jej treści i istnienia podstaw do umieszczenia uczestniczki postępowania w szpitalu bez jej zgody.

Nadto zarzuciła naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę dowodów.

Podnosząc te zarzuty, wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S.

Wnioskodawca wniósł o odmowę przyjęcia skargi i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odnosząc się do treści zarzutów wyartykułowanych w skardze kasacyjnej należy zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów. Z tego względu wskazany w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. jest niedopuszczalny.

Wobec postawienia w apelacji zarówno zarzutów naruszenia prawa materialnego, jak i procesowego, zauważyć trzeba, że prawidłowość zastosowania lub wykładni prawa materialnego może być właściwie oceniona jedynie na kanwie niewadliwie ustalonej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Skuteczne zatem zgłoszenie zarzutu dotyczącego naruszenia prawa materialnego wchodzi zasadniczo w rachubę tylko wtedy, gdy ustalony przez sąd pierwszej instancji stan faktyczny, będący podstawą zaskarżonego wyroku, nie budzi zastrzeżeń. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1997 r. II CKN 60/97 - OSNC 1997/9/128).

Powyższe rodzi konieczność rozpoznania w pierwszym rzędzie zmierzających do zakwestionowania stanu faktycznego zarzutów naruszenia prawa procesowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1997 r. II CKN 18/97 - OSNC 1997/8/112).

Zauważyć trzeba, że na rozprawie w dniu 28 maja 2009 r. Sąd Okręgowy dopuścił z urzędu dowód z opinii dwóch biegłych psychiatrów na okoliczności, czy u uczestniczki występuje choroba psychiczna oraz czy spełnione są przesłanki określone w art. 29 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego i wskazał, aby biegli za podstawę opinii przyjęli również ww. dokument.

Opinia została sporządzona w dniu 7 lipca 2009 r. Po przeprowadzeniu dowodu z pisemnej opinii biegłych Sąd na wniosek pełnomocnika uczestniczki z dnia 16 lipca 2009 r. zwrócił się do obu biegłych celem wypowiedzenia się przez nich w kwestiach postawionych przez tego pełnomocnika. Pismo biegłym doręczono dnia 28 lipca 2009 r. Tym samym należy przyjąć – mimo, że zarządzenie nieprawidłowo wydał Przewodniczący, - że Sąd drugiej instancji uznał za celowe uzupełnienie opinii. Na rozprawie 3 września 2009 r. pełnomocnik uczestniczki wnioskował o odroczenie rozprawy i wezwanie biegłych.

Ponadto nie można nie zauważyć, że w aktach znajduje się pismo z dnia 17 sierpnia 2009 r. obu biegłych z konkluzją, że decyzje dotyczące leczenia zaburzeń zależą od stanowiska neurologa. Schorzenia rozpoznane przez biegłych mogą być leczone ambulatoryjnie zakładając dobrą współpracę z pacjentem i zdyscyplinowanie w przyjmowaniu leków.

Powszechnie przyjmuje się, że nie jest dopuszczalne oddalenie wniosków dowodowych strony, jeżeli okoliczności, na jakie dowody powołano, nie zostały wyjaśnione z wynikiem zgodnym z twierdzeniami strony, która dowód zgłosiła (por. postanowienie SN z dnia 12 stycznia 2005 r., sygn. I CK 451/04), a działanie takie, jeśli dopuszcza się go Sąd drugiej instancji, może stanowić naruszenie art. 217 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Za nieprawidłowe należy więc uznać oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii uzupełniającej tych biegłych w sytuacji, gdy uczestniczka wskazała w piśmie zastrzeżenia co do opinii, a biegli ci ustosunkowując się do nich wskazali okoliczności, które mogą uzasadniać wniosek, iż prawidłowe ustalenie stanu zdrowia psychicznego uczestniczki wymaga przeprowadzenia dalszych badań, a skuteczne leczenie uczestniczki jest możliwe również w warunkach ambulatoryjnych.

Powołany w skardze kasacyjnej art. 12. ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111 poz. 535) nakazuje przy wyborze rodzaju i metod postępowania leczniczego brać pod uwagę nie tylko cele zdrowotne, ale także interesy oraz inne dobra osobiste osoby z zaburzeniami psychicznymi i dąży do osiągnięcia poprawy stanu zdrowia w sposób najmniej dla tej osoby uciążliwy.

Umieszczenie w szpitalu stanowi najbardziej uciążliwy sposób leczenia pacjenta.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy powinien zatem przeprowadzić dowód z uzupełniającej opinii biegłych na okoliczność, czy nieprzyjęcie do szpitala spowoduje znaczne pogorszenie stanu zdrowia psychicznego uczestniczki.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 oraz art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.